

සාහිත්‍ය රසාස්වාදය හා විචාරය

විධිමත් වූ වර්ණ සංයෝජනයෙන් අලංකාර වූ සිතුවමක් නෙත් සිත්හි වමන්කාරයක් ඇතිකරලීමෙහි සමත් වෙයි. එසේ ම භාෂාව, විචිත්‍ර ලෙසත් අපූරු ලෙසත් ගැළපීමෙන් උපදින සාහිත්‍යය, මිනිසාගේ සිත් සතන්හි උපදනා ශෝකය සන්සිඳුවා ගන්නටත්, විවේකය විනෝදවත් කර ගන්නටත්, සිත සන්සුන් කර ගන්නටත් කරුණාව මෙම ක්‍රියා වැනි උසස් චින්තනයන් කරා ගමන් කරන්නටත් ඉවහල් වේ.

සිතුවමකින් මතු වන සැබෑ රසයත් හරයත් මතු කර ගන්නට නම් එය මනා ව පරිශීලනය කළ යුතු ව ඇත. ඊට අදාළ ක්‍රමවේද දැන සිටීම විශේෂිත ය. සාහිත්‍යයෙන් මතුවන රසය හා හරය උකහා ගන්නට හැකි වන්නේ ද එය මනා ව පරිශීලනයට අවශ්‍ය ක්‍රමවේද දැන සිටීමෙනි. **සාහිත්‍ය රසාස්වාදය හා විචාරය** යන මෑයෙන් සිදු කෙරෙන්නේ සාහිත්‍ය පරිශීලනයට අදාළ ක්‍රමවේද සොයා යාම යි.

සාහිත්‍ය රසය විචාරාත්මක ව සොයා යාම

ඉදුණු අඹ ගෙඩියක් අතට ලැබුණු විට එය දත්වලින් සපා පොතු ගලවා කුමන හෝ පැත්තකින් කෑම අරඹා කා දමීම තුළ අඹ ගෙඩියක් රස විඳීමේ අරමුණ ඉටුකර ගත හැකි ය. එහෙත්, එය සෝදා, පිහියකින් විධිමත් ව පොතු ඉවත් කර ප්‍රමාණවත් කැලිවලට කපා බඳුනක දමා පිළිවෙළකට අනුභව කිරීමෙන් ලැබෙන්නේ ඉහතින් කළ රස විඳීමට එහා ගිය රසයකි. සැබවින් ම අඹ ගෙඩියේ සැබෑ රසයත් ගුණයත් ලැබෙන්නේ ඒ පිළිවෙළ මත රසවිඳීම නිසා ය. සාහිත්‍යයට අදාළ දේ මතුපිටින් කියවීමෙන් හෝ ඇසීමෙන් යම් බඳු රසයක් ලැබිය හැකි බව සත්‍යයකි. එහෙත් එයින් සැබෑ රසයක් හෝ හරයක් උකහා ගැනීමට කෙතරම් දුරට හැකිවේ ද යි ගැටලුවකි. කියවීමෙන් හා ඇසීමෙන් සිතෙහි මිහිර උපදින රසය ආස්වාදය කළ හැක්කේ සහ එය විස්තර කළ හැක්කේ රසාස්වාද සංකල්ප හා එහි මූලධර්ම පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇත්තෙකුට පමණි. එම නිසා සාහිත්‍ය රස විඳීමේ දී යම් ක්‍රමවේදයකට අනුගත ව සිදු කළහොත් ඉන් ලැබෙන්නේ සාහිත්‍යයේ සැබෑ රසය හා හරය බව පැහැදිලි ය.

සාහිත්‍ය නිර්මාණයක සමස්ත රසය දෙයාකාර යි. ඒ අර්ථ රසය හා ශබ්ද රසය යි. සාහිත්‍යය, කාව්‍යය ය යි සඳහන් කළ පමණින් ම එහි ශබ්දයත්, අර්ථයත් කැටි වී ඇති බව ප්‍රකට යි. පෙරදිග කාව්‍ය විචාරක රුද්‍රට, තම “කාව්‍යාලංකාර” යේ

නනු ශබ්දාලෝක කාව්‍යම්

(එක්තැන් වූ ශබ්දය හා අර්ථය කාව්‍යය යි)

යනුවෙනුත් වාග්ගට, තම “කාව්‍යානුශාසනා” නම් කෘතියේ

ශබ්දාලෝක නිද්‍යොෂො සගුණො ප්‍රාය: සාලංකාරො කාව්‍යම්

(දොස් රහිත වූත් ගුණ සහිත වූත් අලංකාරවලින් ශෝභා සම්පන්න වූත් ශබ්දාර්ථ දෙදෙනා කාව්‍ය වන්නේ ය) යනුවෙනුත්

ජගන්නාථ තම “රසගංගාධර” නම් කෘතියේ

රමණියාත්ම ප්‍රතිපාදක: ශබ්ද: කාව්‍යම්

(රමණිය අරුත් ප්‍රතිපාදනය කරන ශබ්දය කාව්‍යය යි.)

යනුවෙනුත් දක්වා ඇති නිර්වචනවලින් ඒ බව පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව සාහිත්‍යය, වනාහි ශබ්දාර්ථ දෙකේ එකතුවක් නම් රසය එයට බද්ධ වී ඇත. සාහිත්‍යකරුවා සිය නිර්මාණ ඔස්සේ ශබ්දය රසවත් කරන්නටත් අර්ථය රසවත් කරන්නටත් වගබලා ගනියි. නිර්මාණය තුළ රසවත් අර්ථ නිෂ්පත්තියක් සඳහාත් රසවත් ශබ්ද නිෂ්පත්තියක් සඳහාත් සාහිත්‍යකරුවා භාවිත කරන්නේ භාෂාව යි. පාඩම ආරම්භයේදී විවිච්චන් භාෂාව ලෙස දැක්වූයේ මෙම රසවත් වූ භාෂාව යි.

දෙයාකාර රසයට පාදක වන භාෂාව යනු කුමක් ද?

සාහිත්‍යකරුවාට සිය නිර්මාණ සඳහා විශේෂ වූ භාෂාවක් නැත. සාහිත්‍යකරුවාගේ කාර්යය වන්නේ සිය අරමුණට සාධාරණ වන සේ භාෂාව විශේෂ ව යොදා ගැනීම යි.

විණාවක තත් පිරිමැදීමෙන් විවිධ නාද නිකුත් කළ හැකි ය. එය විණාවේ ප්‍රකෘති ස්වභාවය යි. ඒ ප්‍රකෘති නාද එක් එක් අයුරින් ශබ්ද වීමට සලස්වන සංගීතඥයා කත්කලු

වූත් සිත්කලු වූත් ස්වර්මාලාවක් නිපදවා අප වගී කරයි. එසේ, සාහිත්‍යකරුවා ද කරන්නේ සාමාන්‍ය ලෝකයේ භාවිත භාෂාව විශේෂ අයුරින් ගලපා ගද්‍ය හෝ පද්‍ය නිර්මාණයක් කිරීම යි. ඔහු ස්වකීය අත්දැකීම් සහෘදයා වෙත රැගෙන යන්නේ භාෂාව උපයෝගී කර ගෙන යි.

මෙය තවත් අයුරකින් දක්වතොත් සාහිත්‍යකරුවා සිය පුද්ගලානුභූතිය කාව්‍යානුභූතියක් බවට පත්කරන්නේ භාෂාවෙනි. වාච්‍යාර්ථය ඉක්මවා ගිය ව්‍යංග්‍යාර්ථය සහිත එම භාෂාව ශෝභාසම්පන්න බව පෙරදිග කාව්‍ය විචාරක ආනන්දවර්ධන, බටහිර කාව්‍ය විචාරක අයි. ජී.රිචර්ඩ්ස් වැන්නන් දක්වා ඇත.

උගුර වියළි හඬක් නොනගී
ගොරහැඩි ව යයි මුහුණ පිපිරී
නගින ගිනියම් හුස්ම පමණයි
විවර වූ මුව තුළින් එන්නේ

මහාචාර්ය සිරිගුණසිංහ සූරින්නේ “පේරාදෙණි නියගය” පද්‍ය පන්තියේ සඳහන් මෙම පද්‍යයෙන්, දඩි නියගයකට හසු වූ මිනිසුන්ගේ ස්වභාවය, අනුභූතිය වශයෙන් තබා රචනා වී ඇත. දඩි නියගයකට හසුවූවකුගේ ගති ස්වභාවය, මෙහි යොදා ඇති භාෂා මගිමයෙන් අපූරු ලෙස මතු වී ඇත.

උගුර වියළි
ගොරහැඩි
ගිනියම් හුස්ම

වැනි වචන හැර මෙම අවස්ථාවට යොදන්නේ වෙනත් කුමන වචනද යි සිතේ. මෙහි භාෂා භාවිතය අර්ථාවබෝධයට පිටිවහලකි. පෙම්වතකුගේ හා පෙම්වතියකගේ ප්‍රථම හමුවීම පිළිබඳ කියා පාන පහත දක්වන ගීත බණ්ඩයෙන් සාහිත්‍යකරුවා පද්‍යකරණය සඳහා භාෂාව විචිත්‍ර ව භාවිත කර ඇති අයුරු දැකිය හැකි ය.

විකසිත මුව කමලේ
නෙත් බමරුන් පැටලේ
බැල්මට නෙතු සඟලේ
සිත සිතිවිලි සසැලේ

පෙම්වතා පෙම්වතියගේ මුහුණ දෙස බැලී ය. එවිට පෙම්වතිය පෙම්වතා දෙස බැලී ය. ඒ බැල්මෙන් පෙම්වතාගේ සිතිවිලි කැළඹීමට පත් විය. ඉහත අවස්ථාව සාමාන්‍ය භාෂාවෙන් සඳහන් කළ හැක්කේ එලෙස ය. එහෙත් සාහිත්‍යකරුවා එම අවස්ථාව ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ භාෂාව ව්‍යංග්‍යාර්ථවත් ව හා විචිත්‍රවත් ලෙස ය. ඒ නිසා ම එම පද්‍ය කොටස කියවත් ම සහෘද සිතේ වමන්කාර ජනක සිතිවිලි සමුදායක් මැවී යයි.

සාහිත්‍යකරණයේදී පෙනෙන මේ ආකාර ව්‍යංග්‍යාර්ථවත් භාෂාව දෙයාකාර රස මවන්නේ මෙසේ ය.

1. අර්ථයට පාදක වීමෙන්
2. ශබ්දයට පාදක වීමෙන්

අර්ථයට පාදක වෙමින් රස මවන්නේ කෙසේ ද?

ගද්‍යයේදී වේවා පද්‍යයේදී වේවා සාහිත්‍යකරුවා අත්දැකීම සහාදයා වෙතට රැගෙන යන්නේ භාෂාවෙන් හැඩගැන්වා ය. මෙහි අත්දැකීම හැඩගැන්වීම යනු අත්දැකීමෙහි සැඟවී ඇති අර්ථය හැඩගැන්වීම යි. එනම් අර්ථය අලංකාර කිරීම යි. අර්ථය රසවත් කිරීම යි. අර්ථය අලංකාර කිරීම සඳහා, අර්ථය රසවත් කිරීම සඳහා සාහිත්‍යකරුවා භාෂාව පැතිකඩ කීපයකින් හසුරුවයි. පහත දැක්වෙන්නේ ඒ අතරින් කීපයකි.

භාෂාව ප්‍රතිභාපූර්ණව යෙදීම

සාහිත්‍යකරුවා අත්දැකීම සහාදයා වෙත රැගෙන යන්නේ පෙර නොවූ විරුවක් ලෙස ය. සාහිත්‍යකරුවා තුළ ඇති ඊට අදාළ හැකියාව ප්‍රතිභාව යි.

ප්‍රතිභා , අපූර්ව වසතු නිමාණාකෘති ප්‍රඥා

සාහිත්‍යකරුවා සිය අනුභූතිය, අත්දැකීම දෙස බලන්නේ සාමාන්‍ය ලෝකයා ඉක්මවා ගිය චින්තනයක් ඔස්සේ ය. එය විශේෂ සිතීමකි. මෙය සාහිත්‍යකරුවාගේ පරිකල්පනය යි. අත්දැකීම නවතාවකින් ඉදිරිපත් කරන්නේ පරිකල්පන ශක්තිය නිසා ය. නිර්මාණයක අර්ථ රසය සොයා යන සහාදයාට ද ප්‍රතිභාපූර්ණ භාෂාවෙන් ලැබෙන්නේ සුවිශේෂ පිටු බලයකි. භාෂාව ප්‍රතිභාපූර්ණ ව යොදා ඇති මේ පද්‍යය දෙස බලන්න.

කො	ම ළගහක වුවනන උඩුකුරු	කොට
ත	ම මුහුලත් බැඳ පිහිනනු දිය	පිට
හැ	ම සියපත් හැකිලෙනු සොමි	තරිදුට
මෙ	ම රගයයි පානා වැනි	දිනිදුට

(ගිරා සන්දේශය)

දියෙහි පිහිනන කාන්තාවන්ගේ මුහුණ සඳ වැනි ය. අත් නෙළුම් වැනි ය. ඒවා මුහුළු මත එකට බැඳගෙන පිහිනන විට හැකිළුණු නෙළුම් මල් වැනි ය. එය සඳ ඉදිරියේ නෙළුම් හැකිළීම හා සමාන ය. එවිට මේ ක්‍රියාව සූර්යයාට පෙන්වන්නේ සූර්යයා නෙළුම්වල නැයා නිසා ය. දියකෙළියකදී දැක ගත හැකි සාමාන්‍ය සිද්ධියක් නවතාවකින් අපූර්ව අත්දැකීමට සහාදයා මුහුකර ඇති ආකාරය ඉහත නිර්මාණයෙන් දැකිය හැකි ය.

විද්‍යාවක්‍රවර්තීන්ගේ බුත්සරණේ එන වෙස්සන්තර ජාතකයේ අමිත්තතාපා බැමිණියට සෙසු බමුණු කාන්තාවන් ජූජක බමුණා පිළිබඳව කළ උපහාසාත්මක විස්තරය කතුවරයාගේ ප්‍රතිභාව ප්‍රකට වන අවස්ථාවකි.

“... එක් දවසක් අමිත්තතාපා නම් බැමිණිය තොටු දී දෑකැ එගමැ සෙසු බැමිණියෝ කියන්නාහු” පවිකිළිය, තෝ දත්හුණු නරමහල්ලකුට මෙහෙ කෙරෙයිද දෙමවුපියෝ තිට සතුරු වන්න... එසේ හෙයින් වද තී මේ නර මහල්ලාට අඹු වූයේ? යෙහෙළි, මෙසේ වූ ජරහම් මහල්ලා හා එක් වැ පඤ්චකාම විෂයෙහි කවර නම් ඇල්මෙක් ද? ඔහු කඩදන් දල්වා ගෙණැ සෙන වේලෙහි තිට කවර නම් සමාධියෙක් ද? කිඹුල්පිටක් සේ කොරසැඬි වූ උගේ ශරීරයෙහි ගැව් කවර ආස්වාදයක් ද? සොඳුර, තිගේ මොළොක් වූ ශරීරය මිරිකා ඒ බමුණු කණාටුවාට මෙහෙ කොට දුක් නොගෙණැ තී සේ වූ අහිරුප වූ ළඳරු සැමියකු සොය ගණැයි කීහ.”

- බුත්සරණ -

පුජක බමුණා ගේ වර්තය නිරූපණය කිරීමේදී භාෂාව අපූර්ව ලෙස යොදා ගනිමින් පෙර නොවූ විරූ චිත්‍රයක් සහාද සිතෙහි මවන්නට කතුවරයාට මෙහිදී හැකි වී ඇත. බිහත්ස රසය ද ඉස්මතු වන පරිදි වර්ණිත අවස්ථාව නවතාවකින් ඉදිරිපත් කර තිබීම සහාදයා අපූර්ව අර්ථ රස වින්දනයක් කරා රැගෙන යන්නට ඉවහල් වී ඇත.

භාෂාව ප්‍රතිභාපූර්ණ ව යෙදීම අර්ථ රස නිෂ්පත්තියට ඉවහල් වන බව මේ නිදසුන්වලින් තහවුරු වේ. පෙරපර දෙදිග බොහෝ කාව්‍ය විචාරකයින්ගේ අදහසක් වන්නේ ප්‍රතිභානය නැතහොත් පරිකල්පන ශක්තිය කවර හෝ පුද්ගලයෙකු කවියකු, සාහිත්‍යකරුවකු බවට පත් කරන බලවේගය ලෙස යි. මේ අදහස ඉදිරිපත් කිරීමෙහිලා විලියම් බ්ලේක්, විලියම් වර්ඩ්ස්වර්ත් වැන්නෝ පුරෝගාමී වූහ.

භාෂාව රසාත්මක ව යෙදීම

නිර්මාණයක අර්ථ රසය ඉස්මතු වන්නට නම් එය විවිධාකාර රසයන්ගෙන් පරිපූර්ණ විය යුතු බව, හරකමුනි (නාට්‍ය ශාස්ත්‍ර) විශ්වනාථ (සාහිත්‍ය දර්පණ) වැනි රසවාදීන්ගේ අදහස යි. ඔවුන් තවදුරටත් දැක්වූයේ භාෂාව විචිත්‍රවත් ව යෙදීම යනු රස මතුවන සේ යෙදීම යන්න යි. “රසය” සාහිත්‍ය නිර්මාණයකට කෙතරම් බලපෑමක් කරන්නේ ද යත්, කාව්‍යයක ආත්මය රසය වන බවට ඔවුන්ගේ අදහස විය.

වාක්‍යං රසාත්මකං කාව්‍යම්

-විශ්වනාථ - (සාහිත්‍යදර්පණ)

රසයකින් තොර කාව්‍යයක් නැත. ඒ සඳහා නව විධ රසයක් රසවාදීහු පෙන්වා දුන්හ. සාහිත්‍යකරුවා භාෂාව යෙදිය යුත්තේ ඒ නව විධ රස ජනනය සිය නිර්මාණයෙන් මතු වන පරිදි ය. එවිට රසය හා මුසු වූ භාෂාව අපූර්ව අර්ථ රසයකට බඳුන් වෙයි.

සාහිත්‍ය රස විඳින්නා තුළ නව විධ රස ඇති වීමට නම් ඊට මූලික වන භාව (හැඟීම්) ඇති විය යුතු ය. ඒ ඔස්සේ සහාදයා තුළ භාව ප්‍රකෝපයක් නො විය යුතු අතර භාව විශෝධනයක් සිදු විය යුතු ය. අවසානයේ ඊට අදාළ රස ඔස්සේ සිදු කෙරෙන්නේ ඒ භාව (හැඟීම්) සහාදයාගේ හදවතට පිවිසෙමින් ඔහු තුළ ප්‍රකම්පනයක් ඇති කොට කරුණාව, හාසය ආදී උසස් චින්තනයක් කරා රැගෙන යාම යි.

ගුත්තිල කාව්‍යයේදී දේවදත්ත තෙරුන් පිළිබඳ සහාදයා තුළ කරුණ රසය උපදවන්නේ ශෝකයෙන් හටගත් භාවය (හැඟීම්) කරුණ රසයට පෙරළමිනි.

ඉඳ ඉඳ එක	වෙහෙර
විඳ විඳ දහම්	මනහර
සිඳ බිඳ දුක්	සසර
අනේ දෙව්දත් නොදිටි	මොක්පුර

මෙහි අවසන් පදය කියවෙත් ම දෙව්දත් තෙර පිළිබඳ ඒ කරුණ රසය උපදී.

සිංහල ථූපවංසයේ, දැක්වෙන එළාර රජු පරදවා දුටුගැමුණු රජු ජය ලබන අවස්ථාව කියාපාන පහත ගද්‍ය පාඨය සහාදයා විර රසයෙන් රසවත් කරන අයුරු බලන්න.

“එළාර රජු තෝමරය දමා මරමි’යි සිතා තෝමරය දමීය. දුටුගැමුණු රජු එළාර රජු දමූ තෝමරය වළහා පීය. එකෙණෙ හි එළාර රජු නැගි පර්වත නම් ඇත්නු තමාගේ කඬොලැත්නු ලවා දළින් දළ අන්නවා එළාර රජුහට තෝමරය දමාලීය.

ඒ රජු ලෙන් ඇති පිටින් තෝමරය ගොස් අත් හා එක් කොට එතැන්හි ම ගිණ. ඉක්බිති දිනන ලද සංග්‍රාම ඇති දුටුගැමුණු මහරජ වතුරංගිනී සේනාව සහිත වූයේ ලංකාද්වීපය එකපත්‍ර කොට දෙදෙව්ලොව දේවතාවන් පිරිවැරූ සක්දෙව් රජු මෙන් මහ පෙරහරින් අනුරාධපුරයට වන.”

- සිංහල ථූපවංසය -

උත්සාහ (වීරය) නම් භාවයෙන් (හැගීමෙන්) උපදන වීර රසය නිසා ඉහත අවස්ථාව මනා අර්ථ රසයකට ම. විවර කර ඇත. භාෂාව රසයට නතු කිරීම නිසා ඒ ප්‍රතිලාභය සහායට ලැබිණ. මේ ආදි භාවයන් හා ඊට අදාළ ව උපදින නව විධ රසයන් පිළිබඳ ව පහත සඳහන් සටහන ඇසුරෙන් හඳුනා ගනිමු.

භාව	රස
රති	ශාංගාරය -- පසිඳුරන් පිනවීමේ රසය
හාස	හාසය -- සිනහ උපදවන රසය
ශෝක/ අනුකම්පා	කරුණ -- හදවත මෘදු මොළොක් කරන රසය
ක්‍රෝධ	රෝද්‍ර -- රුදු බව පෙන්වන රසය
උත්සාහ	වීර - වීරත්වය මතුවන රසය
භය	භයානක - බිය උපදවන රසය
ප්‍රගුප්සා	බීහත්ස - පිළිකුල උපදවන රසය
විස්ම/ ලෝක විෂය ඉක්මවා ගිය	අද්භූත - පුදුම උපදවන රසය
ශම	ශාන්ත - ගත සිත සන්සුන් කරන රසය

ශාංගාර හාසය කරුණා
රෝද්‍රවීර භයානක:
බීහත්සාඥාන ඉත්‍යාමො
රසා: ශාන්තස් තථා මත:

භාෂාව රීතියට අනුකූලව යෙදීම

සාහිත්‍ය නිර්මාණයක අර්ථ රසය මතුවෙන තවත් පැතිකඩකි භාෂාව රීත්‍යානුකූල ව යෙදීම. රීති වාදයේ පුරෝගාමියා ලෙස සැලකෙන වාමනාවාර්‍යවරයා රීතිය හඳුන්වා ඇත්තේ අපූර්ව ලෙස පද ගැලපීම ලෙස ය.

“පදසටනා රීති:”

- කාව්‍යාලංකාර සූත්‍ර වෘත්ති -

එමෙන් ම විශිෂ්ට වූ පද රචනාව රීතිය වන බව ද ඔහුගේ අදහස යි.

“විශිෂ්ටා පද රචනා රීති:”

- කාව්‍යාලංකාර සූත්‍ර වෘත්ති -

රීතිවාදීන් සලකන්නේ කාව්‍යයක ආත්මය රීතිය ලෙස යි.

රීතිරාක්ෂා කාව්‍යසා ඒ නිසා ම නිර්මාණයකට රීතිය අත්‍යවශ්‍ය බව ඔවුහු සැලකූහ.

වාමනාවාර්යවරයා දක්වන ආකාරයට භාෂාවේ පද අපූරු ලෙස ගැළපීම නම් වූ රීතිය හඳුනා ගන්නට පහත සඳහන් නිදසුන් පරීක්ෂා කර බලමු.

දිලිහි දිලිහි
ආකාසේ
බබළන මල්
කාරකා
බැබළි බැබළි
අකාසේ
දිලිහෙන මල් කාරකා

- කාරකා - ආනන්ද රාජකරුණා -

සිලිලාරෙක හෙල්මැලි
පෙති අතරින් සැලි සැලි
ගතට නොයෙන සිතට දූනෙන
සිලි සිලියක පැටලිලා

- ශ්‍රී වන්දරත්න මානවසිංහ -

වක්කඩ ළග දිය වැටෙන තාලයට
තිත්ත පැටවු උඩ පැන නැටුවා
හත් දවසක් අමනාපෙන් සිටි කළු
නෝක්කාඩු බැල්මක් හෙළවා

- මහගම සේකර -

“.....දුමුවේ කසළ වුවත් කසළ දම්මෙන් වන කුසලය නිකසළ වන බැවින්.....”

- නාගසේන චස්තුචි - සද්ධර්ම රත්නාවලිය -

“.....අත බැලූ බැලූවත් “අනේ, අනේ” ‘ යි කියවන ඇත් රජයැ; මත බැලූ බැලූවත් “සාධු, සාධුයි” කියවන බුදුරජාණෝ ය. එවේලෙහි ඇතුළුවත් ලංවත් සැදුහැත්තෝ ලෙහි අත් ගසන්නට වන්නැ. මුහුණැ අත් දෙන්නට වන්නැ. බලා සිටිය නොහෙමියි මුහුණින් හෙන්නට වත් හැ.....”

- නාලාගිරි දමනය -- බුත්සරණ -

මේ සෑම නිදසුන් පාඨයකින් ම පෙනෙන්නේ අපූර්ව ලෙස පද ගැළපීමකි. භාෂාව එසේ අපූර්ව ලෙස ගැළපීම නිසා අර්ථ රසය මනා ව මතු වී ඇත.

භාෂාව අලංකාරවත්ව යෙදීම

භාෂාව අලංකාරවත් ව යෙදීම නිර්මාණයේ අර්ථ රසය පහසුවෙන් විඳගන්නට හේතු වන බව අලංකාරවාදීන්ගේ අදහස යි. ගද්‍ය හෝ පද්‍ය කාව්‍යය ශෝභාවත් කරන්නේ අලංකාරයන් ය යනු ශ්‍රීමත් දණ්ඩින්ගේ අදහස යි.

කාව්‍ය ශෝභාකරන් ධර්මාන්

අලංකාරාන් ප්‍රවක්ෂනෙ

- කාව්‍යාදර්ශය - (දණ්ඩින්)

අලංකාරවාදය ඉදිරිපත් කිරීමට දායක වන වාමනාවාර්යවරයාගේ අදහස වන්නේ කාව්‍යක සෞන්දර්යය සුරැකෙන්නේ අලංකාර හේතුවෙන් බව යි.

සෞන්දර්යමලංකාර:

- කාව්‍යාලංකාර සූත්‍ර වෘත්ති -

අලංකාර යැයි සඳහන් කළ පමණින් ම විසිතුරු බවක් හැඟෙයි. කාව්‍යයක් විසිතුරු කරන්නේ අලංකාරවලිනි. අලංකාර මත කාව්‍ය විසිතුරු වන තරමට ම සහෘදයාට අර්ථ රසය විඳගන්නට අවස්ථාව සැලසේ.

හරතමුනිගේ නාට්‍ය ශාස්ත්‍ර ග්‍රන්ථයේ දැක්වෙන පරිදි මුල් යුගයේ පැවත ඇත්තේ

උපමා

රූපක

දීපක

යමක

වශයෙන් අලංකාර හතරකි. පසුව මෙය වැඩි ගොස් ඇත. ශ්‍රීමත් දණ්ඩින් වැන්නන් පෙන්වා දෙන්නේ අලංකාර තිස්පහ (35)ක් ඇති බව යි. දූතට විද්‍යමාන ආදිතම සිංහල පද්‍ය නීති සංග්‍රහ ලෙස සැලකෙන සේම කාව්‍යාදර්ශනයේ අනුවාදයක් ලෙස සැලකෙන සියබස්ලකරයෙහි අලංකාර තිස්පහ (35)ක් දක්වා ඇත.

යමෙකුගේ ශරීරය ආහරණවලින් බබළන්නේ යම් සේ ද කාව්‍ය ශරීරය බබළවන අඛරණ “අලංකාර” නම් වේ. සහෘදයාගේ මනස ප්‍රබෝධවත් කොට තබා අපූර්ව වාග් චිත්‍ර මවන්නේ අලංකාරවලිනි. සාහිත්‍යකරුවන් බෙහෙවින් ප්‍රයෝජනයට ගන්නා අලංකාර කීපයක් හඳුනා ගනිමු.

උපමාලංකාරය

යම්කිසි වස්තුවක් මේ ආකාර යැ යි තවත් වස්තුවක් හා සමාන කොට දැක්වීම උපමාලංකාරය යි. උපමේයයට සමීප කර දක්වන වස්තුව උපමානය යි. වර්ණනා කෙරෙන, වර්ණනාවට ලක් කළ යුතු වස්තුව උපමේයය යි. වස්තු දෙකේ සමීප බව මනින ලක්ෂණ සාධාරණ ධර්ම යි. එය බාහිර හා අභ්‍යන්තර ගති ලක්ෂණ මත සිදු වේ. වස්තු දෙක සම්බන්ධ වන්නේ උපමා වාචි නිපාත පදයකිනි. මෙම කරුණු හතරේ සමවායෙන් උපමාලංකාරය සිදු වේ.

රූ රැසේ අඳිනා ලෙසේ අත්   ලෙළ දිඳි විදුලිය පබා
රන් රසේ එක් වන ලෙසේ වෙණ   නාදනු පා තබ තබා

- ගුත්තිල කාව්‍යය -

මොහඳුරට ළහිරුවන් බව සයුරු පසුරුවන් ගුණ'ග මිණි සයුරුවන් එ දිවකුරු බුදුරුවන්

- දළදා සිරිත -

රූපකාලංකාරය

සාහිත්‍ය නිර්මාණයක සැඟවුණු උපමාව, රූපකය යි. මෙන්, සේ, වැනි ආදි උපමා වාචි පද ඉවත් කොට සෘජුව ම වස්තු දෙක සමාන කිරීම රූපකාලංකාරයේ ලක්ෂණය යි.

හිමි තම නැණ නැ	වින්
සැදි සිප් තරඟ බෙහෙ	වින්
වෙණ සිප් මහණ	වින්
කළේ ඔහු පරතෙරට මැන	වින්

උත්ප්‍රේක්ෂාලංකාරය

වර්ණිත වස්තුවේ පවත්නා ස්වාභාවික ගුණය වෙනත් ආකාරයකින් දැක්වීම උත්ප්‍රේක්ෂාලංකාරය යි.

රුකු ලේනන් සාමුව කැන්	පිනීමෙනි
නැගී බසින තුරු පෙන දුර	පෙනීමෙනි
තොප කැඳවති යන සැක සිත	දිනීමෙනි
ගොස් නොරැවට මග බැස යා	තැනී තැනී

- තිසර සන්දේශය -

දඬු ලේනන්, වඳුරු සමූහයා පැනීමෙන් උස් ව පහත් වන්නා වූ ගස් පෙළ ඇත දැකීමෙන් තොපට ආරාධනා කරති යි යන සැක සිත ඉපදීමෙන් තැන් තැන්වල ගොස් නොරැවටී මාර්ගයට අවතීර්ණ ව යන්න. යන අර්ථය ඇති ඉහත පද්‍යයෙන් උත්ප්‍රේක්ෂාව මතු කොට අර්ථ රසය ඉස්මතු කොට දක්වා ඇත.

ස්වභාවෝක්තෘලංකාරය

වර්ණිත වස්තුවේ ඇති ස්වභාවය ඒ අයුරින්ම ඉදිරිපත් කොට අර්ථාලංකාර රසය මතු කිරීම ස්වභාවෝක්තෘලංකාරය යි.

තුරු යටියෙන් හුණු පැටි ලෙහෙනුන්	රැගෙන
සිත අටියෙන් පිඹ ඇඟ පිරිමැද	සෙමෙන
මල ගෙටියෙන් පැන් පොවමින්	අතිනතින
සිටි පැටියෙන් හෙරණුන්ගෙන් වෙයි	සොබන

- ගිරා සන්දේශය -

අතිශයෝක්තෘලංකාරය

යම් වස්තුවක පවතින සැබෑ ස්වභාවය ඉක්මවා පෙනෙන සේ වර්ණනාවට ලක්කිරීම අතිශයෝක්තෘලංකාරය යි.

සිසිවන වුවන ඉඟ සුඟ ගත හැක	මිටින
නිසි පුළුල් කළ රිය සකයුරු තිසර	තන
දිසි රනලියෙව් රුසිරු යුත් මෙපුර	ගත
ඇසි පිය හෙළන පමණින් නොවෙති	දෙවගන

- සැලළිහිණි සන්දේශය -

කාන්තාවකගේ රූ සපුළු පවතින ආකාරය ඉක්මවා ගිය වර්ණනාවක් සහිත ව මෙහි ඉදිරිපත් ව ඇත. එයින් විචිත්‍ර වර්ණනාවක් සහාද මනසෙහි තැන්පත් කරවීමට නිතැතින් සමත් වීම නිසා අර්ථ රසය උද්දීපනය වෙයි.

මේ ආකාරයට කාව්‍යාලංකාර ඔස්සේ භාෂාව විචිත්‍ර ලෙස යෙදීම නිසා අර්ථාලංකාර රස නිෂ්පත්තිය සිදුවන බව දැක්විය හැකි ය.

භාෂාව ධ්වනිතාර්ථවත්ව යෙදීම

භාෂාව ධ්වනිතාර්ථවත් ව යෙදීම නිසා සාහිත්‍ය නිර්මාණයක අර්ථ රසය ඉස්මතු වන බව ධ්වනිවාදීන්ගේ මතය යි. ධ්වනිය යනු ශබ්දයෙන් අර්ථයෙන් දෙවැන්නා යි. මෙය කාව්‍ය නිර්මාණයක අභ්‍යන්තරය ඇසුරු කරගෙන උපදී.

ධ්වනිය කාව්‍යයක අර්ථ රසය ඇති කරලීමෙහි ලා අතිශය ප්‍රබල ව දායක වන බව ධ්වනිවාදීන් පිළිගෙන ඇත. ධ්වනිවාදයේ පුරෝගාමියා ලෙස සැලකෙන ආනන්දවර්ධන ධ්වනිය කාව්‍යයක ආත්මය බව සඳහන් කිරීමෙන් ඒ බව තහවුරු වේ.

කාව්‍යසාක්ෂා ධ්වනි:

- ධ්වනිසාලෝකය -

හුදෙක් වචනවල කැටි වී ශබ්ද හා මුසු වූ දෙය මෙහි ධ්වනිය ලෙස නොගැනේ. කාව්‍යෝක්තීන්හි අන්තර්ගතයෙන් ව්‍යංග්‍යාර්ථවත් ව අඟවා ගත හැකි දේ ධ්වනිය යි. භාෂාව ධ්වනිතාර්ථවත් ව යෙදූ විට අර්ථ රසයට කෙතරම් නම් සහයක් ලැබෙන්නේ ද යන්න පහත නිදසුනෙන් තහවුරු වේ.

සන්	නන්	සිහින්ගෙදි සෙවණලු වැලි	තෙලෙන
තැන්	තැන්	වල ම සැතපි සියුමැලි	බැව්න
රන්	වන්	කරල් ගෙන එන ගිරවුන්	අතින
යන්	මන්	තොසින් මග තොරතුරු නියම	දන

- සැලළිහිණි සන්දේශය -

(ඔබ) සියුමැලි වූ නිසා, නොයෙක් ආකාරයට සෙවණ වැටුණු හීන්ගෙන්ද ගස් සහිත වැලිතලාවේ තැන්තැන්වල විවේක ඇරගෙන, රන් පැහැ වී කරල් රැගෙන එන ගිරවුන්ගෙන් නිවැරදි ව මග තොරතුරු අසා සිත් සතොසින් යන්න.

යන භාවාර්ථයක් සහිත ඉහත පද්‍යයේ ධ්වනිතාර්ථය අනුව පහත කරුණු අඟවා ගත හැකි ය.

- * සන්දේශ රැගෙන යන්නේ වසන්ත කාලයක බව
- * ප්‍රදේශයේ අස්වනු නෙළන කාලය බව
- * ප්‍රදේශයේ අස්වැන්න සශ්‍රීක බව
- * ගිරවුන්ට කරල් රැගෙන යාමට අවස්ථාව සැලසී ඇති නිසා ගොවියන් ධාර්මික බව

භාෂාව චක්‍රෝක්තියෙන් යෙදීම

අද්දකීම තුළින් චක්‍රාකාර වාග් චිත්‍රයක් මැවිය හැකි නම් එහි ඇත්තේ චක්‍රෝක්තිය යි. ඒ අනුව අද්දකීමට අදාළ ව කිසියම් වචන මාලාවක් කෙසේ හෝ ගැළපීමෙන් සාහිත්‍ය නිර්මාණයක් ජනිත නොවන බව මෙයින් තහවුරු වේ.

චක්‍රෝක්තිය ගැබ් වූ නිර්මාණය අර්ථ රසය උද්දීපනය කරමින් සහායට රසවින්දනය සඳහා දායක වෙයි. මීට කදිම නිදසුනක් පහත දැක්වේ.

කෝං ගහේ කොළ හැළුණා
වැව උතුරා වාං දූම්ම
මහ රැ වැව ඉස්මත්තෙන්
උලමෙකුගේ හඬ ඇහුණා

- සිට්ටම්මා - විමල් දිසානායක -

නිර්මාණකරුවා මෙහිදී සංකේත රාශියක් ඇසුරෙන් මරණය පිළිබඳ අදහස චක්‍රාකාර ව දක්වා ඇත. එමෙන් ම,

ඇළ දොළවල බඩගාන්න
මහපොළොවේ ලෝදිය යි.

- ජේරාදෙණි නියගය - සිරි ගුණසිංහ -

යනුවෙන් සඳහන් කරන විට දැඩි නියගයක අපූර්ව චිත්‍රයක් වක්‍රාකාර ව මැටී යයි.
වක්‍රෝක්තිය ද කාව්‍යක ආත්මය බව වක්‍රෝක්තිවාදයේ නිර්මාතෘ කුන්තක ආචාර්යවරයා
තම “වක්‍රෝක්තිජීවිත” නම් ග්‍රන්ථයේ දක්වා ඇත.

මෙයින් තහවුරු වන්නේ භාෂාව ධ්වනිකාර්ථවත් ව යෙදීමට නිර්මාණකරුවා
වගබලා ගත යුතු බවත් එසේ යෙදීම සාහිත්‍ය රස වින්දනයේදී සහායට මනා පිටිවහලක්
බවත් ය.

භාෂාව ඖචිත්‍යව යෙදීම

සාහිත්‍යකරුවා සිය අනුභූතියට අනුව භාෂාව හැසිරවීමේදී පද, වාක්‍ය, ප්‍රබන්ධාර්ථ,
රස, ක්‍රියා, ලිංග, වචන, කාල, දේශ ආදියට උචිත වන ලෙස සිදු කළ යුතු ය. ඒ උචිත
බව ගිලිහුණු විට කාව්‍යයේ රසය නැති වේ. ඖචිත්‍යවාදයේ පුරෝගාමියා වන ක්‍ෂේමේන්ද්‍ර
ආචාර්යවරයා ඒ බව පිළිගෙන ඇත.

අන්‍යෝචිත්‍යදාතෘන්‍යාන්
රස භංගසා කාරණම්

- ඖචිත්‍ය විචාරවර්වා -

සියලු ආකාරයෙන් ම උචිත බවින් පිරිපුන් නිර්මාණයක් අර්ථ රසය මතුකරලීමට
සමත් වෙයි. වැස්ස අනුභූතිය කොට ගත් මේ නිදසුන දෙස බලන්න.

විවිර විර විවිර විර උදේ සිට	ඇඳහැලෙන
පොද නොකැඩී තෙත බරි ව හිරිකිතෙන්	කිළිපොළන
පාර තොට ගහ කොළ ද වසාගෙන හැම	අතින
වහින වැහි වහින වැහි නොපායන මුළු	දවස

- ගුණදාස අමරසේකර -

එහෙත් පහත දක්වෙන අන්‍යෝචිත්‍ය බවින් පිරිපුන් පදවැලක් කෙසේ නම්
කාව්‍යයකට නිදසුනක් වන්නේ ද?

අනේ සුසානෝ
මම කොළඹ යන කොට
බල්ලොත් නොකන
වැල වරකා ගල්කිස්සේ
නැව් නැගලා යනවා වංගෙඩිය
හැම දෙවියනේ
මගෙ වානේ රකෝ රකෝ

- රංවාගොඩ ළමයා -

මේ ආකාරයෙන් දැක්වූයේ භාෂාව අර්ථයට පාදක වෙමින් රස මැවූ විවිධාකාර පැතිකඩයන් ය.

ශබ්දයට පාදක වෙමින් රස මවන්නේ කෙසේ ද?

අත්දැකීම, භාෂාව උපයෝගී කර ගෙන අර්ථයෙන් පමණක් හැඩගැන්වීම ප්‍රමාණවත්
නැත. සාහිත්‍යකරුවා නිරන්තරයෙන් උත්සුක වන්නේ භාෂාව හරහා නිර්මාණය
ශබ්දයෙන් ද හැඩගැන්වීමට ය. සාහිත්‍ය බිහිවන්නේ එසේ හැඩ ගැන් වූ ශබ්ද සහ අර්ථ
දෙකේ එකතුවෙනි.

මෙහි ශබ්දය හැඩගැන්වීම යන්නෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ ශබ්දය අලංකාර කිරීම යි. නිර්මාණයක ශබ්ද රසය මතු වන්නේ එවිට ය. සාහිත්‍ය නිර්මාණකරුවා ශබ්ද රසය ඉස්මතු කිරීම සඳහා භාවිත කරන උපක්‍රම කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

භාෂාව විරිතකට අනුව යෙදීම

කාව්‍යකරණයේදී විරිත යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ අක්ෂර නියමය යි. නැතහොත් මාත්‍රා නියමය යි. ඒ ඒ මාත්‍රා නියමයන් සහිත විරිත් අවස්ථෝචිත ව යොදා ගැනීමෙන් සාහිත්‍යකරුවා අර්ථානුකූල ශබ්ද රසය ඇති කරයි.

නැටුමකට උචිත අපූරු විරිතක් යොදා ගනිමින් ගුත්තිල කතුවර වැන්නැවේ හිමියන් සහාද සිතෙහි නැටුමක සිතුවමක් මවා ඇති අයුරු යි මේ.

පුන් මදාරා මල් දමින් මුදු දිගු සුනිල් වරලස	ගොතා
මන්මදා කිතු ලිය ලෙසින් උර තුර සරා දිලි මුතු	ලතා
මන් නදා වන මිණි මෙවුල් නද වෙණ නදින් එක් කොට	ඉතා
උන් එදා දුන් රග දුටොත් තව සක් සැපත් කවරෙක්	පතා

- ගුත්තිල කාව්‍යය -

භාෂාව රිද්මානුකූලව යෙදීම

නිර්මාණයක් ශබ්දයෙන් අලංකාර කොට රස නිපදවිය හැකි තවත් උපක්‍රමයකි රිද්මය, ලය, තාලය යනුවෙන් ද මෙය හැඳින්වේ. සහාදයා නිර්මාණය තුළ සාමාධිගත කරවනු ලබන්නේ රිද්මය විසිනි. එය ඔහුගේ අර්ථ රස වින්දනයට බෙහෙවින් උපකාරී වෙයි.

ලකල පුළුකුළ බඳ	මිණිමෙවුල්ලා
සමග රන් සළඹ රැවු දී	වෙවුල්ලා
වයන පදට තබමින් පද	කමල්ලා
රගන ලඳුන් බල රුසිරි	සියල්ලා

- සැලලිහිණි සන්දේශය -

මෙම පද්‍යය කියවත් ම නැටුමක රිද්මය සහාද මනසෙහි කා වැදී යන්නේ අවස්ථෝචිත ව භාෂාව රිද්මානුකූල ව යොදා ඇති බැවිනි.

භාෂාව අනුප්‍රාස සහිතව යෙදීම

අනුභූතියට අනුගතව අර්ථ රසයට බාධා නොවන සේ අකුරු, පද නැවත නැවත යෙදීමෙන් අනුප්‍රාස රසය මතු කර ගත හැකි ය.

වෙරළ ඉහිළ	තුළ	රළ	වැළ	ලෙස	උලෙළ
නැබළ	පටළ	පෙළ	ලෙළ	වමිනි කෙළ	කෙළ
කරළ කෙරළ	මොළ	බළ	දළ	දප	පහළ
පුවළ	සිහළ	දළ	බළ	මුළ	නිහි

- හිරා සංදේශය -

භාෂාව එළිසමය සුරැකෙන සේ යෙදීම

පද්‍යයක එක් එක් පාදයෙහි මුල මැද අග වශයෙන් හෝ මුල අග වශයෙන් හෝ අග පමණක් හෝ සමාන අකුරු යෙදීම එළිසමය රැකීම යි. මෙය එළිවැට රැකීම ලෙස ද සඳහන් වේ.

කුන්දා පෙති හර සෙ දිළි දළ	දසනිය
රන්දා හස පැටි සෙ දිළි යුග	දෙනනිය
නන්දා සුර ලිය සෙ දිළි එම	තරුණිය
කැන්දා ගෙන එන සෙ යළි මට	සිතූනිය

සාහිත්‍ය නිර්මාණයක ශබ්ද රසය ඇති කිරීම සඳහා මේ ආකාර ප්‍රයෝග භාවිත කිරීමට නිර්මාණකරුවා උත්සුක වෙයි. එවිට අර්ථ රසයත් ශබ්ද රසයත් එක සේ ලබන සහායක සාහිත්‍යකරණයේ සැබෑ ඵලය නෙළා ගත්තකු බවට පත් වෙයි.

සාහිත්‍ය රසාස්වාදය හා විචාරයට ආකෘතියක්

ඉහත සඳහන් සාහිත්‍ය රසාස්වාදයට හා විචාරයට අදාළ තොරතුරු ඔස්සේ නිර්මාණයක් රසාස්වාදයට හා විචාරයට ලක් කිරීමේදී පහත සඳහන් ආකෘතිය ඇසුරු කිරීම වැදගත් වේ.

1. සාහිත්‍ය නිර්මාණකරුවාගේ අරමුණ සෙවීම
2. අරමුණ මුදුන් පමුණුවා ගැනීමට භාවිත කළ රචනෝපක්‍රම සොයා බැලීම.
(ඉහතින් දක්වූයේ ඒ රචනෝපක්‍රම යි)
3. නිර්මාණය ඇගයීමට ලක්කිරීම.
(නිගමනාදිය සහිතව)

ක්‍රියාකාරකම 1

✿ පහත සඳහන් පද්‍ය පාඨවල, රචකයාගේ අරමුණ කුමක් ද යි වෙන් වෙන් ව ලියා දක්වන්න.

★ සැඟවෙමි එබෙමි නිසසල වෙමි සසල	වෙමි
ඇඹරෙමි එහෙත් පසු නොබසිමි නො	නවතිමි
කවදා කොතනක දී හෝ මහ මුහුද	හිමි
හමුවුණ කෙණෙහි මා සතු බර ඔහුට	දෙමි
★ ජාතිය රන් විමනක්	වේ
ආගම මිනි පහනක්	වේ
එය රැක ගන්නට	මෙලොවේ
සමත් වෙතොත් පුත	නූඹ වේ
★ උණුසුම් ගතිය ඇතිමුත් සිය	කැඳල්ලෙ හි
පැටවා අකමැතිය හිර වී	ඉඳිල්ලෙ හි
දෙනෙතට නිල් අහස යොමුවන	ඇසිල්ලෙ හි
ඔහු යෙදෙනවා නිදහස ගැන	සෙවිල්ලෙ හි

★ මම කවියෙකි හදිනි	සසල
ලො සත සියලු දුක	වළඳන
එදුක ලොවට කියනු	විනා
නොමැති මසතු අන්	යුතුකම

★ පුංචි පැලේ
මං තනි වුණු වෙලාවේ
පමා වෙලා
වැහැපත් වැහි වලාවේ

ක්‍රියාකාරකම 2

❁ ඉහතින් දක්වූ සාහිත්‍ය රසාස්වාද ආකෘතියට අනුව පහත දක්වෙන ගද්‍ය පද්‍ය කොටස් පිළිබඳ විචාරාත්මක රසාස්වාද ඉදිරිපත් කරන්න.

I වෙණ වැයුමක අසිරිය

කන් කලු වෙණ නද ඇසුමෙහි	ලොබිනේ
රන් රසු දූල් කොලහල වන	බියෙනේ
සන් සල නොව එහි පිළි රු	ලෙසිනේ
නන් හය සෙන් සිටියෝ සිටි	මතිනේ
නිති නිරිඳුගෙ රැකවලෙහි	නියුත්තෝ
රැහි ලෙස රුපුනොද බිඳ ජය	ගත්තෝ
පැතිරෙන වෙණ නද බැඳුණු	සිතැත්තෝ
අතිනව් ගිලිහෙන බව නොම	දත්තෝ
මත් මත් කරවන දන මුළු	දෙරණා
රසවත් වන වෙණ නද නද	කරණා
සවනෝත් සඳ සුරගන ලොබ	දියුණා
නොදනින් දරුවන් ඇකයෙන්	වැටුණා
පන්සිළු වීණා නද පසු	බැස්වු
මත් පිනවන වෙණ නදයෙන්	තොස්වු
නන් දන කැන් දුටුව ද බිය	සිස්වු
මින් රළුවත් ගං වෙරළට	රැස්වු

- ගුත්තිල කාව්‍ය -

II නැළැවිල්ල

තොටිල්ල සැම සුව	පිරි
පැද්දෙයි තාලෙට	සරි
අසමින් ගි	සුමිහිරි
නිදන්න පුත රන්	කිරි
උණු වැඩි යැයි හිරුගෙ	රැස්
තෙමා නැවත ගෙනෙන	ලෙස්
ගියේ යැ වැද මුහුදු	කුස්
පෙනේ ද ආදර	වෙසෙස්

සිහිල් වෙති යි සඳ	ඉතා
සාවා එහි පැන	ගතා
රැසින් අඩක්	නොනවතා
සිටී ද ඒ හොඳ	සතා
සුරතල් දරු බිය	වෙති
කුරුලු පැටව්	නොනැවති
නැළැවිල්ලෙන්	කම් නැති
කිරිල්ලෝ ද	සැතපෙති

දරු නැළවිල්ල - මුනිදාස කුමාරතුංග

III

ඒ මිහිරි රුව ඇසැහෙත් මැ, ඒ මිහිරි හඬ කණැ හෙත් මැ දකුණතින් ගත් කඩුව බිමැ වැටී හෙන බැව් නොදනැ, වමතින් ගත් පලඟය වැටී හෙන බව් නොදනැ, දෙක දෙඅතින් හෙළා ශ්‍රී පාදයෙහි වැදැ වැතිරැ ගොස් “දිනිමි ස්වාමිනී, හැඳින්නෙමි ස්වාමිනී, මහාමායා දේවීන් වහන්සේගේ පුතණුවන් වහන්සේ නුඹ ද? සුද්ධෝදන රජපුරුවන් වහන්සේගේ පුතණුවන් වහන්සේ නුඹ ද? ගැත්තවු කරන පව් ස්වාමින් ඇසට පැනිණි ද? මෙතෙක් තැන් වැඩියේ හුදකළා ගැත්තවු කෙරෙහි කළ කරුණායෙන් ද? දිවි පමණින් සරණ වන්මි. ඇස නිවී ගියේ, සිත සැතහි ගියේ, කළ පව් ගෙවී ගියේ, ගැත්තවුට කරුණා කොට වදාළ මැනවැ යි...”

- බුත්සරණ - අංගුලිමාල දමනය -

ක්‍රියාකාරකම 3

❁ I පහත සඳහන් ගේය පද රචනා පිළිබඳ ව විචාරාත්මක රසාස්වාද ඉදිරිපත් කරන්න.

මේ හවයෙදි මුළු දිය දායේ
එකතු නොවෙනු ඇත අප ආයේ
පවස නිවන දිය පොදක් නොවී ඔබ
ඇයි මහ සාගරයක් වූයේ

ඔබ ගැන ඉපදෙන සිතුවිල්ලේ
අවසන මුල වේ ළතැවිල්ලේ
වෙරළෙහි ගල් පරයක් විය හැකි නම්
තෙමුණත් ඇත කරදිය රැල්ලේ

සුදු මුදු වැල්ලෙහි නතර වෙලා
රල පස රල ලුහු බඳිනු බලා
සුසුම් වළලු උඩු ගුවනට යවනෙමි
පැතුම් සඳුන් හද ගලෙ හි උලා

- කරුණාරත්න අබේසේකර -

II

කවුරුදෝ අර කවුළුවෙන්
හිනා වී එබි කම් කළේ
ඒ හිනාවෙන් මා වෙළන්නද
මා වෙළාගෙන මට තලන්න ද
ඇ සිනාවෙන්නේ

ඉතිං මට බැහැ ඇත යන්නට
ඒ නුවන් රැහැනින් මිදීලා
කවුළුවේ දොර හදෙන් ඇරගෙන
නෙත් ළඟින් ඉන්නම්

කතා නොකරන කාරකාවක්
පාර කීවත් මම නොයන්නෙමි
කවුළුවේ දොර හදෙන් ඇරගෙන
නෙත් ළඟින් ඉන්නම්

- ඩෝල්ටන් අල්විස් -

III දවසක් පැල නැති හේනේ
අකාල මහ වැහි වැස්සා
තුරුලේ හංගා ගෙන මා
ඔබ තෙමුණා අම්මේ
පායන තුරු හිටි පියවර
හිටියා ඔබ අම්මේ

නුවර වීදි යටකරගෙන -- නින්දා වැහි වැහිරුණදා
බේරිඳකගේ සෙනෙහෙ ගියා -- යෝධ ඇළේ නැම්මේ
ඔබේ සෙනෙහස සුවඳ දී දී -- දැනුණා මට අම්මේ

කොළඹ අහස කළු කරගෙන
මුහුදු හුළඟ අඬලන කොට
ඔටුන්න බිම දා දුවගෙන
එන්න ද එක පිම්මේ
මං එනතුරු ඉඳිකඩ ළඟ
ඉන්නවා ද අම්මේ

- අධිනීතිඥ රත්නේෂ්වා සෙනෙවිරත්න -

iqNdIs;

“යතෙන කෘතෙ යදි න සිද්ධාති කොත්තු දොෂො”

උත්සාහවත් වී, ප්‍රතිඵල නොලැබුණ ද කම් නැත

iqÑka;k

පෙනෙන දෙයට වඩා යමක් ඔබට දැකිය හැකි නම් ඔබ බුද්ධිමත් ය.